

Euron är passé

Detta är en betraktelse över euron, tillväxten och den goda egenskapen att finna en ny sanning.

Euron är i kris. Idag är det ingen som argumenterar för en svensk anslutning till EMU. Till och med Folkpartiet och Jan Björklund tycks ha släppt denna, sin hjärtefråga. Och för en tid sedan uttalade sig tyska Industriförbundets förre chef Hans-Olaf Henkel om att han tidigare drivit på för att införa euron. Sett i backspegeln kallar han det för "det största professionella misstag jag gjort".

I Sverige hade vi år 2003 folkomröstning om den påtänkta anslutningen till EMU. Nästan hela etablissemangen av näringsliv och de större politiska partierna var rörande eniga om eurons förträfflighet. Opinionsundersökningarna talade samma språk. Det skulle bli en tydlig ja-seger och förnuftet skulle segra över det känslomässiga och irrationella försvaret av kronan.

Dagen efter att folket hade sagt sitt, uttryckte Göran Persson sin stora besvikelse och sa att informationen inte hade nått ut. Jag för min del tänkte: det var väl kanske just det den hade gjort. Tillräckligt många hade tagit till sig information, bildat sig en egen uppfattning och dragit slutsatsen att det kunde vara klokt att ha skilda valutor. Något som, likt ett gummiband, kunde dämpa stötarna när EU-länderna inte behagade gå i takt.

Idag handlar diskussionen inte om anslutning, utan istället om eventuella utträden ur valutaunionen. Det är fascinerande hur snabbt bilden ändras. Det som bara vilseledda nej-sägare på den tiden trodde på, har som i en handvändning blivit en vedertagen sanning.

Jag kan inte skryta med att vara en regelbunden läsare av Dagens Industri, men när jag för några veckor sedan under en tågresa i lugn och ro ägnade mig åt denna tidning, slogs jag av hur många artiklar som hade tillväxt som röd tråd. Bankekonomernas prognos för de kommande åren var inte speciellt skrämmande. De räknade med en obetydlig nedgång i tillväxten. På samma uppslag fanns en artikel om Kina. Den var illustrerad av staplar som visade ökningen av BNP under de senaste tio åren. Att tillväxten kanske skulle minska från 9,5 till 8,3 procent sågs, med självklarhet, som en negativ nyhet. I en intervju sa Anders Borg att hushållen nu drar ner på konsumtionen, men när osäkerheten så småningom mattas av "då kommer naturligtvis tillväxten tillbaka".

Dagens Industri är förstås inte ensam om att ta tillväxten för given. Att se den som både positiv och fullt möjlig. Det finns knappast någon tidning, antingen den är tryckt på vitt eller rosa papper, som uttrycker ett ifrågasättande.

Men, utanför kretsen av ekonomer, beslutsfattare och journalister finns nog mer av oro och kritiskt tänkande. Många inser med ryggmärgen att ständigt ökad konsumtion inte är hållbart.

Speciellt i ljuset av gränser som planeten sätter upp. Utrotning av arter är idag större än på många miljoner år. Vår tillgång till energi, speciellt billig sådan, är hotad. Vatten är på många håll en bristvara. Listan kan tyvärr göras mycket lång och den innehåller inte bara råvaror och ekologiska gränser utan även sociala och ekonomiska dilemman.

Jag tror inte att någon kommer att formulera en folkomröstning i dessa frågor, men om så skedde, skulle vi kanske se samma sak som i euro-valet för snart tio år sedan. Många människor, som av

etablissemangent anses som oinformerade bakåtsträvare, skulle visa sig långt mer klarsynta än vad som är politiskt korrekt.

Det hoppfulla är att opinioner kan vända. Mycket snabbare än man kan ana. Om Jan Björklund kan sluta försvara euron kan Anders Borg göra det samma med BNP-tillväxten.

Jag är säker: det dröjer inte många år innan idén om ständig tillväxt kommer att vara lika passé som tron på en gemensam valuta i Europa.

Stellan Tengroth